

A gyógyszerészet történetéből

Gyógyszerészet XIV., 23—26 1970.

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF NAGY FESTŐMŰVÉSZÜNK GYÓGYSZERÉSZI ADATAI

DR. MOZSONYI SÁNDOR

Kevesen tudják a mai gyógyszerészek közül, még kevesebben a kívülállók köréből, hogy *Rippl-Rónai József*, a világhírű magyar festő-, grafikus- és iparművész, okleveles gyógyszerész volt. Ezért — úgy vélem — érdeklődéssel fog találkozni a mester gyógyszerészi múltjáról szóló adatok közlése, amely iránt többek között a képzőművészet területéről is érdeklődés nyilvánult meg.

Aktualitást ad továbbá e közleménynek az is, hogy a Budapesti Orvostudományi Egyetem (ma Semmelweis Orvostudományi Egyetem — Szerk.) Gyógyszerészeti Intézetének tulajdonában van a művész — bizonyíthatóan egyetemi gyógyszerész-hallgató korából származó — egyik (vagy talán két) professzoráról festett kitűnő portréja, amely egyben lehet, hogy *első* olajfestményű művészi képalkotásának is tekinthető.

Mielőtt sorra vennénk a fentiekre vonatkozó bizonyítékokat, ismertetjük a művész életrajzát, gyógyszerészi pályafutásának befejezéséig, illetőleg művészi elindulásának kezdetéig, mert ettől fogva már művészettörténetesek és más hivatott szakemberek avatott tollal méltatták világhírnevét és dicsőségét.

Amilyen gazdag ez az utóbbi irodalom, olyan szegényes és hézagos a gyógyszerészi múltra vonatkozó — igaz, hogy mindössze pár rövid évre terjedő — adatkomplexum, amelyről maga a mester nem tett sem szóban, sem írásban említést.

Az „Emlékezéseim” című munkájában pl., ahol művészi pályájának eseményeit részletesen fejtegeti, többek között csak ezt írja: „Művészpályám kezdetének indulópontjairól nem szólok, mert azok nagyon hasonlók sok más szellemi foglalkozású ember pályájának elejéhez, akik nem találták meg mindjárt azt a talajt, melybe gyümölcsözőleg vethetik el tehetségük magvait.”

Arról, hogy *Rippl-Rónai József* gyógyszerész volt, a *Baradlay-Bárony* által írt, 1930-ban megjelent: „A magyar gyógyszerészet története” című munkából szerezhettek tudomást a magyar gyógyszerész-társadalom tagjai, majd 1937-ben *dr. Horváth Jenő* közléséből értesülhettek erről *Genthon István*, a kiváló művészettörténész, „*Rippl-Rónai József (1958)*” című, gazdagon illusztrált könyvében pedig többek között a következőket írja róla:

„A magyar festőművészet a XX. század elején fejlődésének döntő fordulatához érkezett el. Ebben az erjedő igen tanulságos korszakban a magyar piktura legjellegzetesebb, nemzetközileg is jelentős alakja *Rippl-Rónai József* Kaposváron született 1861. V. 23-án. Apja az ottani 1. kat. iskola tanítója, később igazgatója volt. Elsősülött fiú volt, testvérei: Ödön, Lajos és Sándor voltak.

Rippl József a *Rónai* nevet csak párizsi tartózkodása idején vette fel.

Négy gimnázium elvégzése után a kaposvári »Arany oroszlan«-hoz címzett, s akkor *Schröder Sándor* tulajdonában volt gyógyszerészterápiára kerülő gyakornok.

Mint patikussegéd alkotta első művét 1881-ben, amely fiatal nőt ábrázolt virágos estélyi ruhában”.¹

A művész tanulmányi idejét gyógyszerészi oklevelének elnyeréséig így rekonstruálhatjuk:

Hatéves kora után a 4 elemi osztályt az apja vezette kaposvári iskolában végezte 1871-ben, majd az ottani gimnáziumban tanult 4 évig, s 1875-től 3 esztendőn át gyógyszerészgyakornok volt a fent említett, most is meglévő, Május 1. utca 19. szám alatti „*Arany Oroszlánhoz*” címzett gyógyszerterápiában.

Gyakornoki bizonyítványának megszerzése után, az akkori gyógyszerészképzési szabályzat előírása szerint, valószínűleg még egy évig dolgozott a fenti gyógyszerterápiában mint nem okleveles gyógyszerész, s 18 éves korában, 1879-ben iratkozott be a Budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karára mint I. éves egyetemi gyógyszerészhallgató. A II. tanévet ugyanezen egyetem orvosi karán fejezte be s ugyanott nyert az 1881. május hó 31-én le-tett záróvizsga után gyógyszerészmesteri oklevelet.

Gyógyszerészi szempontból érdeklődésre tart-hat számot az akkori egyetemi gyógyszerészképzés részletes menete.

1859-ben az ausztriai egyetemeken bevezetett új gyógyszerésztanulmányi szabályzat látott napvilágot és tétetett kötelezővé a pesti egyetemen is, az 1851—52 évi helyébe. Az új rendelkezés így hangzott:

„Tanítási és szigorlati rend a gyógyszerészmesteri fokira.

Aki valamely egyetemen a gyógyszerészi tanulmányokra bocsáttatni s gyógyszerészmesteri oklevelet nyerni óhajt, attól megkívánatik, hogy az alginmáziumi tanulmányokat bevégezte legyen, továbbá, hogy a fennálló gyógyszerésztületi rend szerint a gyógyszerészetet tanulta s a (3 évi gyógyszerészgyakornoki) tanlevél elnyerése után, valamely belföldi gyógyszerterápiában 2 éven át, mint segéd szolgált legyen. Az egyetemi tanfolyam 2 évig tart.

A köteles tárgyak a következők:

Az első évben: elemi természettan és ásványtan a téli félévben, állattan és növénytan a nyári félévben, továbbá általános-, szervetlen- és szerves-vegytan mindkét félévben; mindezen tantárgy heti 5 órával, a növénytan azonban a nyári félév rövidsége miatt 5—8 órával tartassék.

A második évben gyógyszerészeti vegytan és gyógyszerismeret a téli félévben; az első 5, a második 3 órával hetenként, továbbá mindkét félévben vegytani gyakorlatok a laboratóriumban, hetenként legalább 10 órával.

Az oklevelet a jelölt csak szigorlatok által nyerheti el, amilyen 3 van u. m. 2 elméleti és 1 gyakorlati.

Az első elméleti szigorlat tárgyai:

- a) elemi természettan (fizika),
- b) állattan
- c) növénytan
- d) ásványtan

¹ Itt történik tehát említés képzőművészeti vonalon a mester gyógyszerész voltáról.

A második gyakorlati szigorlatnál

a) 2 gyógyszerészi készítmény előállítás

b) egy vegyi elemzés végzése.

Végül a harmadik szigorlatnál:

a) gyógyszerismeret

b) általános-, szerves- és szerves-vegytan,

c) gyógyszerészeti vegytan,

d) gyógyszerészeti törvénytan.

Az első szigorlat a bölcsészeti, a második és a harmadik az orvosi karnál történik, az illetékes dékán elnöksége alatt

Ha a jelölt a szigorlatoknak eleget tett, gyógyszerész-mesteri oklevelet nyer.”

A BOTE rendelkezésére álló iratok között *Rippl-Rónai József* vonatkozólag a következő adatokat találtuk.

A Budapesti Tudományegyetem 1879–80 tanévi almanachjában szerepel *Rippl József* mint I. éves, az 1880–81. tanév évkönyvében pedig mint II. éves gyógyszerészhallgató.

A BOTE rektori tanácstermében levő, az orvosokról és gyógyszerészekről vezetett „*Diplomakönyv*” 1881. évfolyamában pedig ezt a szöveget találjuk:

„*Rippl József* 20 éves r. kath. Kaposvár, Somogy m. II. (gyakorlati) szig. 1881. máj. 31. — Készítmény (melyet elő kellett állítania): Hydrargyrum jodid és kénsavas nátrium, megvizsgálnia pedig légenysavat (salétromsav) kellett.”

A BOTE Gyógyszerésztudományi Karának dékáni hivatalában levő, az 1875–76 tanévtől vezetett gyógyszerészi szigorlóvizsgák jegyzőkönyvének 134. sorszáma alatt 1881. V. 31-i bejegyzésként a következő adatok találhatók.

„*Rippl József* (20 éves r. kath. Kaposvár (III. szig.) vizsgálati osztályzat (záróvizsga)

Gyógyszerismeréből: egs. *Dr. Balogh Kálmán*

Gyógyszerészi törvényekből: egs. *Dr. Balogh Kálmán*

Vegytanból: egs. *Dr. Than Károly*

Gyógyszerészből: egs. *Dr. Müller Bernát*²

Végleges osztályzat: elégséges *Dr. Balogh Kálmán* dékán.”

Ezen a gyenge vizsgaeredményen egy cseppet sem csodálkozhatunk s nem vonhatunk le abból hátrányos következtetést a nagy mester képességeiről, ha tudjuk azt, hogy gondos édesapja kényszerítette arra — mitsem sejtve későbbi óriási művészi sikereiről —, hogy valami biztos megélhetést nyújtó, kenyérkereső diploma legyen szeretett fia kezében, akinek ragyogó ábrázolóképesége egyébként már igen fiatal korában megmutatkozott. Nem érdekelte őt komolyan soha semmi más, mint a rajzolás és a festés művészete, amit az „*Emlékezéseim*” című kötetében röviden így fejezett ki:

„Tanító volt az édesapám, aki sokszor hangoztatta, ha tiszser születnék is a világra mindig tanító kívánna lenni, én viszont festő lennék mind a tiszser, ha tiszser születnék a világra.”

S valóban, kezdetről fogva mindvégig egész lényét a képzőművészet töltötte be.

Diplomájának elnyerése után ismét a *Genthon* által említett gyógyszerésztárban dolgozott, s ez idő alatt — tehát 1881. V. 31. után — alkotta a fent máj ugyancsak említett *első* (?) művét pasztelltechnikával.

² *Dr. Müller Bernát* kitűnő képzettségű gyógyszerész-szigorlati kormánybiztos, nagy *Semmelweisünk* nagybátyja volt

A gyógyszerészi tevékenység azonban semmiképpen sem elégitette ki egyedül a művészetért hevülő lelkét. Még abban az évben otthagyta tehát a gyógyszerésztárt és 1882-ben már gr. *Zichy Ödön* két fiának nevelőjeként Surdon találjuk, hogy — közben művészetének élve — 1884-ben a Festőakadémia ösztöndíjasaként Münchenbe költözzön.

Ezzel tehát egyszer s mindenkorra véget ért gyógyszerészi pályafutása, hogy elinduljon a művészet kezdetben sok nélkülözést jelentő, rögzös, de végül is a világhírnév dicsőségébe torkolló útjára, amelyről ugyancsak *Genthon* a „Művészeti Lexikon” IV. kötetében (1968), többek között ezt írja:

„Stílusa a posztimpresszionizmushoz kapcsolódik, annak dekoratív ágát rendkívül egyénien, magasendű kvalitással fejlesztette tovább Több mint 2400 olajképet és pasztellt festett” stb.

A bevezető sorokban említettük, hogy a BOTE Gyógyszerészeti Intézetében van *Rippl-Rónainak* gyógyszerészhallgató korában egyik (illetőleg esetleg két) professzoráról készített, talán *első* olajfestménye.

1945-ben, a felszabadulás után, amikor sorra vetűt a háború okozta pusztításokat, e sorok írója — mint a gyógyszerészhallgatók 1863–64. tanévben megalakult Segély- és Önképző-Egyesületének akkori tanárelnöke — fekereste az Egyesületnek a Múzeum körúti bölcsészeti karon elhelyezett helyiségét is, ahol megdöbbentő kép fogadta: a helyiség belövést kapott, s ott minden szeretszét hullott. A padlón hevert tárgyak között három megrongálódott, olajfestésű portré is volt, valamennyi a gyógyszerészhallgatók egykori professzorait (volt tanárait) ábrázolta, és pedig a két nagy kémikust: *dr. Lengyel Bélát* és *dr. Than Károlyt*, továbbá *dr. Bokay Árpádot* a farmakológia tanárát. Különösen a Lengyel- és Than-képek árulták el, hogy azok művészi kezektől származnak Szignálva — sajnos — egyik sem volt. A festményeket az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetbe vittük át s azok jelenleg is ott vannak. Bár a fent említett irodalmi adatokból tudtunk arról, hogy a festőművész *Rippl-Rónai József* gyógyszerész volt, nem is gondoltunk arra, hogy a szóban levő szignálatlan képek — amelyeknek kivitelezése az ő jól ismert posztimpresszionista stílusától teljesen elüt, — tőle származhatnak. Csak jóval később, 1960 körül merűlt fel ez a gondolat.

Ekkor a Magyar Nemzeti Galériához fordultunk, sőt a mester egyik tanítványa, *Martyn Ferenc* kitűnő pécsi festőművész is megtekintette a képeket, de pozitív választ — a fenti okokból — egyik részről sem sikerűlt kapni.

A Magyar Nemzeti Galéria mégis nyilvántartásba vette *Lengyel Béla* portréját 780/a/1961. sz., *Than Károlyt* pedig 781/1961. sz. alatt azzal a megjegyzéssel, hogy: „Feltehetően *Rippl-Rónai József* ifjúkori festményei azok, az 1880-as évekből.”

Ezzel egyelőre ismét elaludt a dolog.

A múlt évben véletlenül kezűnkbe kerűlt „*A magyarországi gyógyszerészet története*” című 2 kötetes munka, amelynek I. kötetében a 341. oldalon a következő szöveget olvastuk:

„Neves és országos híű festőművész volt *Rippl-Rónai József* gyógyszerész kartársunk is, aki még fiatalon, tehetség hajlamait követve, otthagyta a gyógyszerészi pályát és a festészet műsájához szegődött. Évekig élt külföldön, s mint afféle művészember idősebb korában kissé külön természetű volt.

Rippl-Rónai 1879—81-ben végezte gyógyszerészi tanulmányait a budapesti egyetemen *Karlowszky Geyzával* együtt — aki *Karlowszky Bertalan* festőművésznek testvérbátyja volt —, az itt megírt részleteket róla *Karlowszky Geyzától* hallottuk.

Rippl-Rónai igen jó megjelenésű, csinos fiatalember volt egyetemi hallgató korában, s társai szerették. A zseni kiválasztottsága azonban, némi önérzet formájában már akkor kiütöközött rajta. Kedvvel rajzolgatott már akkor is.

Egyszer kedves tanáruknak *Lengyel Bélának* nevére napja közeledvén, megkérték társai, hogy fesse meg a professzor portróját, amit ő szívesen megtett. Fénykép után, olajban festette meg *Lengyelt*. A kép elég jól sikerült, át is adták az ünnepen a professzornak. Jelenleg (1930.) az örökösök birtokában van, de szignálva nincs. Időközben a mester neve patinás hangzású lett s *Lengyel* tanár örökösei megkérték *Karlowszkyt*, hogy a kép eredetiségét, mint tanú igazolja.

Rippl-Rónai Kaposvárott született 1861-ben, meghalt 1927-ben. Gyógyszerészi oklevele megszerzése után külföldre ment. Előbb a müncheni festőakadémián képezte magát, majd Párizsba ment, ahol *Munkácsy* tanítványa lett, de a mester konzervatív-akadémikus iránya nem tetszett neki, s a modern francia impresszionista irány követőjének csapott fel. Ennek az élénk színekkel dolgozó impresszionista iránynak magyarországi apostola mindvégig ő maradt. Kiállított képeit először nagyon kritizálták, de ő nem vesztette el kedvét s későbbben a modernné fejlődött műizlés igazolta őt. Későbbi tárlatain kiállított festményei híressé tették nevét. Néhány képét maga a király és az állam is megvásárolta. Leginkább vegetációs és virágos tájképeit élénk színek és színgazdagságában még *Segantini* világhíres iskolájától is különböző natúralimpresszionista felfogás tették elragadóvá. Egy időben szinte irányt jelzett *Rippl-Rónai* neve a festészetben. 1927-ben halt meg, hírneve teljességében, de végső éveiben hozzánk, gyógyszerészekhez, láthatóan nem kötötte többé az összetartozandóság érzete. A Pesti Hírlap 1927-ben *Rippl-Rónainak* egy állítólagos levelét közölte, amelyben régi hivatásáról elég éles kritikát mond. A levelet még atyjának írta gyógyszerészalkalmazott korában, s sorainak tendenciája az, hogy atyját, aki neheztelt rá, amiért a gyógyszerészi pályát otthagyta, megbarátkoztassa a gondolatokkal, miért hagyta ott a gyógyszerészi pályát.

A fenti sorok tehát — úgy véljük — minden kétséget kizáróan igazolják azt, hogy az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetben levő, *Lengyel Bélát* ábrázoló kitűnő portré *Rippl-Rónai* alkotása, sőt megkockáztatjuk azt az állítást is, hogy első művészi olajfestménye volt.

Az e képhez nagyon hasonló kivitelben készült, *Than Károlyt* ábrázoló portréről *A magyarországi gyógyszerészet története* II. kötetének 398. oldalán csak e sorok olvashatók:

„25 éves egyetemi tanári jubileuma alkalmából az egyetemi gyógyszerészhallgatók 1887 május hó 22-én olajfestményű életnagyságú portréjával lepték meg tanárukat *Dr. Than Károly* nagynevű kémikus professzort.”

Ebben az évben *Rippl-Rónai* már Párizsba ment Münchenből, ez tehát kétséges teszi azt a feltevést, hogy ez a kép is az ő műve. Igaz, hogy a szüleit nagyon szerető művész gyakran hazalátogatott Kaposvárra, s nem lehetetlen, hogy egy ilyen alkalommal őt bízták meg a tanítványok ennek a képnek a megfestésével is. Ez azonban már nem

bizonyítható olyan kategorikusan, mint a *Lengyelről* festett kép, amelyet unokája *dr. Lengyel Béla* kémikus, budapesti egyetemi tanár, akadémikus is agnoszkált, bár a felmerült fenti kérdésre nem tudott pozitív választ adni.

A fenti adatok ismeretében újból szorgos kutatásba kezdünk. Első utunk a Magyar Nemzeti Galériába vezetett, ahol biztatást kaptunk arra, hogy érdemes a jelen témával foglalkozni. Egyben ott betekintést nyertünk *Genthon István* és *Rippl-Rónai* már említett könyveibe, valamint azoknak az intézményeknek és személyeknek a címét kaptuk meg, akiktől esetleg újabb adatokat reméltünk nyerni. Ezek közül a legérdekesebb és legautentikusabb információt *dr. Rónai Gusztáv* ny. törvényszéki tanácselnöktől, a művész Lajos nevű testvéreinek fiától kaptuk, akinek levelét éppen ezért az alábbiakban szó szerint közöljük:

„Kaposvár, 1968. X. 21.

Igen tisztelt Professzor Úr!

Folyó hó 3-áról keltezett levelét megkaptam s szíves elnézését kérem, hogy arra csak most válaszolok.

Nagybátyám München előtti éveiről vajmi keveset tudok, ő ugyanis sohasem beszélt életének erről a szakaszáról én előttem, s Édesatyámtól is csupán annyit hallottam, hogy nagybátyám a festészethez érzett hivatást, már diák korában nagyon jól rajzolt s a gyógyszerész szakma nem elégitette ki. Ezért határozta el magát, hogy kimegy Münchenbe és Párizsba, de mivel szüleitől anyagi támogatást nem remélhetett, Münchenbe történt kiutazása előtt beállt nevelőnek egyik *Zichy* családhoz, a gróf két fia mellé. Így tett szert egy kis pénzre, ami aztán Münchenben a kezdet nehézségein átsegítette. Külföldön tanulása alatt valamilyen ösztöndíjat is kapott az államtól, hogy mikor és mennyit azt nem tudom.

Mint okleveles gyógyszerész előbb Kaposváron, majd Pécsen volt állásban, hogy mennyi ideig, azt sem tudom. Amennyiben szolgálati ideje alatt rajzolgatott vagy festgetett, azt főnöke valószínűleg kifogásolta, de hogy ez a körülmény mennyiben befolyásolta nagybátyámat abban, hogy pályát változtasson, azt nem tudom.

Habár azt sem hallottam senkitől, hogy apai nagyapám szemrehányást tett volna nagybátyámnak amiért diplomájának megfelelő és biztos megélhetést nyújtó foglalkozását felcserezte egy bizonytalannal, de nagyapám felfogását és gondolkodás módját ismerve, ezt biztosra veszem.

Ugyanígy biztosra veszem azt is, hogy a Budapesti Gyógyszerészeti Intézetben található 2 professzorportré a nagybátyámtól származik, mert teljesen valószínűtlen, hogy pont azokban az években, amikor nagybátyám a pesti egyetemen tanult, lett volna rajta kívül más gyógyszerészhallgató is, aki kiváló rajz tehetséggel lett volna megáldva s kedvet kapott volna 2 professzornak lefestésére? Signo ugyanis szerintem csak azért nincs a portrékon, mert akkoriban nagybátyám még nem volt festőművész s bizonyára szerénytelenségnek tartotta volna a képek signálását.

Ezzel be is fejezem leveletemet, minthogy egyebet a szóbanforgó ügyben nem tudok mondani s ismételten kérve elnézését,

Kvár, Május 1 u 32.

maradtam Professzor Úrnak
tisztelő híve
Dr. Rónai Gusztáv
ny. tszéki tanácselnök”

Érdeklődést nyilvánítottak és több-kevesebb adatot közöltek továbbá az „Irodalom” című részben felsorolt személyek is, akiknek e helyen is köszönetünket fejezzük ki azért, hogy közlésükkel szívesek voltak hozzájárulni e tanulmány adatainak bővítéséhez.

Azt gondolom, hogy a közölt adatok nemcsak gyógyszerészi, de művészettörténeti szempontból is érdeklődésre tarthatnak számot, s csak örülhetünk annak, hogy *Rippl-Rónai* hűtlenné lett a gyógyszerészethez és „a festészet műsájához szegődött”, amely babérok özönével árasztotta el őt, a mi nagy büszkeségünkre, hogy „ő is gyógyszerész volt”

Örvendtes és kívánatos volna, hogy a fent említett portrék, képzőművészeti vonalon — a mai korszerű ellenőrző vizsgáló módszerekkel — összehasonlításra kerüljenek *Rippl-Rónai* Párizs előtt készített műveivel.

Hálás köszönetemet fejezem ki *Dr. Pandula Egon* egyetemi tanár úrnak, a BOTE Gyógyszerészeti Intézete igazgatójának szíves segítőkézségéért és azért, hogy lehetőséget adott e dolgozatnak Intézetében való elkészítésére

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerző ismereti *Rippl-Rónai József*, világhírű festőművésznünk kevéssé ismert gyógyszerészi múltját, amely iránt a képzőművészet köréből is érdeklődés nyilvánult meg

Kiemeli a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében levő, bizonyíthatóan a nevezett mester által egyetemi hallgató korában egyik professzorától festett kitűnő portrét, amely valószínűleg a művész *legelső* olajfestményű képalkotásának tekinthető.

Foglalkozik *Rippl-Rónai* egyetemi tanulmányival és annak a reményének ad kifejezést, hogy a képzőművészet illetékesei a festmények között új adatait, korszerű ellenőrző vizsgáló módszerekkel is igazolni fogják.

IRODALOM

1. *Baradlay J. Bárony E.* „A magyarországi gyógyszerészet története” I—II. kötet (1930). — 2. *Baranyai Aurél* pécsi gyógyszerész levele. — 3. Budapesti Orvostudományi Egyetem (BOTE) rektori tanácsstermében elhelyezett „Diplomakönyv az orvosokról és gyógyszerészekről.” — 4. A BOTE könyvtára: „A Budapesti Tudományegyetem évkönyvei” — 5. A BOTE Gyógyszerészeti Kar dékáni hivatala: „Gyógyszerészi szigoróvizsgák jegyzőkönyve.” — 6. *Dobossy Elek* né (Anella) *Rippl-Rónai József* fogadott leányának levele. — 7. *Genthon I.*: „*Rippl-Rónai József*”. Képzőművészeti Alap kiadvállalata, Bp (1958). — 8. *Dr. Győry T.*: „Az Orvostudományi Kar története 1770—1935.” Egyetemi Nyomda, Bp (1936). — 9. *Dr. Horváth J.*: „Ő is gyógyszerész volt...” A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Értesítője 3 (1937). — 10. *Iványi J. né Balogh S.*: „*Rippl-Rónai József* iparművészeti elvei és tevékenysége, kiadatlan levelei nyomán.” A Művészettörténeti Értesítő. 1963. és 1964. évi számaiból. — 11. *Dr. Kávássy S. né*: „*Rippl-Rónai József* a somogyi sajtóban 1885—1957” A Somogyi Rippl-Rónai Múzeum füzetek, szerkeszti: *Dr. Takáts Gyula* igazgató, Kaposvár. — 12. *Dr. Kisdégi F. né dr. Kirimi Irén* művészettörténész, a magyar Nemzeti Galéria nyilvántartási csoportvezetőjének szóbeli közlései és adatszolgáltatásai. — 13. *Dr. Lengyel Béla* akadémikus, egyetemi tanár levele. — 14. A magyarországi gyógyszerészet története.” Bp. (1930). — 15. A Magyar Nemzeti Galéria nyilvántartási osztályának adatai. — 16. *Martyn Ferenc* pécsi festőművész, *Rippl-Rónai* tanítványának levele. — 17. *Dr. Mozsonyi S.*: „*Semmelweis* mun-

kásságának néhány gyógyszerészi és kémiai vonatkozása”. Gyógyszerészet 7. (1968). — 18. Művészeti Lexikon. IV. kötet (1968), „*Rippl-Rónai József*”, írta *Genthon István*. — 19. A Művészettörténeti Dokumentációs Központ adatai. — 20. *Répay Lajos* gyógyszerész levele, Kadarkút. — 21. *Rippl-Rónai J.*: „Emlékezéseim”. A „Nyugat” kiadása (1911). — 22. *Dr. Rónai Gusztáv* ny. törvényszéki tanácselnök levele, Kaposvár. — 23. *Szűj Béla*, a Magyar Nemzeti Galéria adattára vezetőjének szóbeli közlései. — 24. *Dr. Sziráky Zoltán* né, Magyar Nemzeti Galéria, szóbeli közlései. — 25. *Dr. Takáts Gyula*, a Somogy megyei Múzeumok igazgatójának levele. — 26. *Dr. Végh A.*: „Magyar Gyógyszerészet” II. fejezet. Medicina Könyvkiadó (1968). — 27. *Vég László*, a BOTE Gyógyszerész-tudományi Kar dékáni hivatal vezetőjének közlései. — 28. *Dr. Zboray Bertalan* gyógyszerész szóbeli közlései.

Д-р Ш. Мо ж о н и: Данные о выдающемся венгерском художнике Йозеф Риппл-Ронаи в качестве фармацевта.

Автор описывает малоизвестное фармацевтическое прошлое всемирноизвестного венгерского художника Йозефа Риппл-Ронаи. Это прошлое интересно и круги изобразительных искусств. Автор подчеркивает наличие отличного портрета написанном художником когда он был студентом об одном своем профессоре, происхождение которого можно доказать, находящегося в Фармацевтическом Институте Будапештского Медицинского Университета и которое по всей вероятности можно считать первым произведением художника написанным маслом.

Автор занимается студенческими годами Риппл-Ронаи и выражает надежду, что компетентные лица изобразительного искусства в будущем докажут опубликованные здесь новые данные о картинах и современными контрольными методами исследования

Dr. S. Mozsonyi: *Pharmaceutical relations of the famous Hungarian painter Joseph Rippl-Rónai*

The life history of the famous Hungarian painter, Joseph Rippl-Rónai is the object of the authors's study. It is not generally known, that the artist's career was started at the Budapest University of Sciences and Arts, where he was studying pharmacy. During his studies, Rippl-Rónai painted an excellent portrait of one of the professors of the Faculty of Medicine. This portrait, which may be considered as the master's first oil painting, is now in possession of the Pharmaceutical Institute of the Budapest Medical University and waits for recognition by professional artists' forums.

Dr. S. Mozsonyi: *József Rippl-Rónai, der grosse ungarische Maler als Apotheker*

Zuerst werden hiermit Angaben über József Rippl-Rónai, den weltberühmten ungarischen Maler publiziert. Diesen wurde auch seitens der bildenden Kunst grosses Interesse entgegengebracht. Berichtet wird über ein Porträt, das einen ehemaligen Professor darstellt und das verifiziert von Rippl-Rónai gemalt wurde. Das Bild befindet sich im Pharmazeutischen Institut der Universität Budapest und kann als eine der frühesten Schöpfungen von Rippl-Rónai angesehen werden.

Der Autor befasst sich desweiteren mit den Universitätsstudien des Malers und gibt der Hoffnung Ausdruck, dass die hier publizierten Daten auch von seiten der kompetenten Kreise der Kunstgeschichte noch bestätigt werden.

(*Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézet, Budapest IX, Hógyes Endre u. 7*)

Érkezett: 1969. V. 16